

Stanowisko
Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej
z dnia 21 czerwca 2012 r.

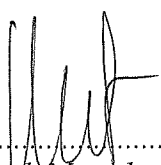
w sprawie planowanych kierunków zmian w prawodawstwie wspólnotowym
odnoszącym się do bezpieczeństwa żywności

Mając na uwadze zapis art. 17 Konstytucji RP samorząd zawodowy lekarzy weterynarii, reprezentujący osoby wykonujące zawód zaufania publicznego, sprawujący pieczę nad należytym wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony, uwzględniając zapisy ustawy z dnia 21 grudnia 1990 roku o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 93 poz. 767 ze zmianami) a w szczególności brzmienie art. 10 ust. 1 pkt. 1, 3 i 5, posiadając umocowanie prawne do reprezentowania i ochrony zawodu lekarza weterynarii oraz zajmowania stanowiska w sprawach polityki państwa w zakresie weterynaryjnej ochrony zdrowia publicznego, Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna niniejszym przedstawia stanowisko planowanych kierunków zmian w prawodawstwie wspólnotowym odnoszącym się do bezpieczeństwa żywności

1. Tendencje do poszerzania uprawnień do kontroli produkcji żywności realizowanej w ramach strefy nadzoru właścicielskiego wykonywanego przy współudziale pracowników oraz osób związanych z podmiotami działającymi na rynku spożywczym w rozumieniu art. 3 pkt 3 Rozporządzenia (WE) Nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, są bezpośrednim zagrożeniem dla bezpieczeństwa zdrowia publicznego.
2. Realizacja nadzoru nad bezpieczeństwem żywności przez osoby zależne od podmiotów działających na rynku spożywczym jest zaprzeczeniem podstawowej zasady dotyczącej przesłanek, jakimi winny kierować się organy kontrolne. Art. 6 ust. 2 Rozporządzenia (WE) Nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności mówi, iż *ocena ryzyka powinna opierać się na istniejących dowodach naukowych i być podejmowana w sposób **niezależny**, obiektywny i przejrzysty*. Ponadto powyższa teza znajduje również potwierdzenie w art. 4 ust.2 lit.b Rozporządzenia (WE) Nr 882/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt, mówiącym, iż *właściwe organy zapewniają (...) aby pracownicy przeprowadzający kontrole urzędowe byli wolni od konfliktów interesów*;

3. Planowane zmiany w przepisach pakietu higienicznego umożliwiające zastąpienie organów kontrolnych będących w stosunku do przedsiębiorstw niezależnymi, dobrze przygotowanymi merytorycznie oraz transparentnymi w swych działaniach osobami będącymi pracownikami przedsiębiorstw jest wyrazem uległości wobec lobbingu przemysłu spożywczego, chęcią maksymalizacji zysku przedsiębiorstw kosztem bezpieczeństwa zdrowia publicznego, czego przykładem jest „afery soli wypadowej”, „afery suszu jajecznego”, „afery odświeżania ryb”, „afery dioksynowa” oraz niezrozumieniem celów, dla jakich realizowana jest kontrola nad środkami spożywczymi.

*Sekretarz
Krajowej Rady Lekarsko-
Weterynaryjnej*

.....
Marek Mastalerek

*Prezes
Krajowej Rady Lekarsko-
Weterynaryjnej*

.....
Jacek Łukaszewicz

Uzasadnienie

Art. 6 ust.2 rozporządzenia (WE) Nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności a także art. 4 ust.2 lit.b Rozporządzenia (WE) Nr 882/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt w sposób jednoznaczny definiują, iż właściwe organy oraz organy kontrolne realizujące zadania w imieniu właściwych organów winny cechować się zasadniczymi przymiotami, mającymi wpływ na prawidłową ocenę ryzyka:

- 1) właściwym przygotowaniem merytorycznym,
- 2) przejrzystością działania,
- 3) obiektywnością i niezależnością od przedsiębiorstw, w odniesieniu do których prowadzone są czynności nadzorcze oraz kontrolne.

Wzmiankowane przymioty są warunkiem niezbędnym do osiągnięcia właściwej ochrony zdrowia konsumenta, który jest beneficjentem systemu nadzoru nad bezpieczeństwem żywności.

Niepokojące tendencje i proponowane kierunki zmian w zapisach prawa wspólnotowego wskazują na silny wpływ lobby producentów żywności na kształtowanie się przepisów w powyższym zakresie. Proponowane zmiany w prawodawstwie wspólnotowym nie mają nic wspólnego z pogłębianiem idei bezpiecznej żywności, a jedynie służą partykularnym interesom ekonomicznym przedsiębiorstw.

Wydarzenia ostatnich lat w Kraju oraz we Wspólnocie Europejskiej skompromitowały ideę nadzoru właścicielskiego. Należy stwierdzić, iż w wielu przypadkach główny cel, jaki przyświeca przedsiębiorcom, to maksymalizacja dochodu, nie zaś odpowiedzialność za jakość zdrowotną produktu finalnego. Wobec powyższego należy zmienić podejście do idei nadzoru właścicielskiego i w sposób długofalowy opracować mechanizmy pogłębiania nadzoru niezależnych organów kontrolnych oraz zmniejszać strefę nadzoru właścicielskiego, jako nierzetelnego, tendencyjnego, a przez to stanowiącego zagrożenie dla zdrowia publicznego. Niedopuszczalnym jest, aby pracownicy przedsiębiorstw spożywczych prowadzili badania kontrolne np. zwierząt rzeźnych, z uwagi na konflikt interesów, zaś tworzenie szczebli kontrolnych w postaci nadzoru nad grupą pracowników przedsiębiorstwa przez urzędowego lekarza weterynarii jest jedynie wyrazem relatywizowania podległości służbowej pracowników przedsiębiorstw zainteresowanych maksymalizacją zysków. Należy z całą mocą podkreślić, iż pracownicy danego podmiotu realizują wyłącznie cele określone przez pracodawcę, co jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż nadzór właścicielski jest ideą, której formuła została wyczerpana i dla dobra nadrzędnego, jakim jest zdrowie konsumenta, winna zostać zarzucona.

Kształtująca się od kilku lat tendencja do cedowania w coraz większym zakresie mechanizmów kontrolnych na rzecz przedsiębiorcy jest błędna z założenia, ponieważ sam zapis art. 3 rozporządzenia (WE) Nr 852/2004 mówiący, iż *przedsiębiorstwa sektora spożywczego zapewniają, że na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności odbywających się pod ich kontrolą, spełniane są właściwe wymogi higieny ustanowione w niniejszym rozporządzeniu*, jakkolwiek słuszny w swym brzmieniu, nie ma mocy sprawczej, powodującej, aby podmioty działające na rynku spożywczym w sposób należyty realizowały swoje obowiązki. Ponadto powyższe bazuje na naiwnym przeświadczeniu, iż przedsiębiorca kieruje się w swych działaniach odpowiedzialnością, nie zaś chęcią zysku.

Dotychczas obowiązujące rozwiązania prawne, bazujące na założeniu, iż podmioty działające na rynku spożywczym są zainteresowane przekazywaniem rzetelnych informacji o swoich produktach, w praktyce okazały się rozwiązaniami fasadowymi, a przekazywane informacje, niepodlegające późniejszej weryfikacji, w dużej części są informacjami nieodzwierciedlającymi stanu faktycznego. Przykładem w sposób jaskrawy odzwierciedlającym powyższą tezę, jest instytucja informacji dotyczącej łańcucha pokarmowego mającej w zamiarze twórców być istotnym elementem systemu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego, ucieleśniającej ideę *traceability* od pola do stołu zgodnie z załącznikiem II Sekcji III rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14, z późn. zm.) z uwzględnieniem odstępstw przewidzianych w art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) nr 2076/2005 z dnia 5 grudnia 2005 r. ustanawiającego środki przejściowe do celów wdrożenia rozporządzeń (WE) nr 853/2004, (WE) nr 854/2004 oraz (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 853/2004 oraz (WE) nr 854/2004 (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 83, z późn. zm.) W praktyce szereg informacji zawartych w niniejszym dokumencie ma charakter deklaracyjny, jak np. dane lekarza weterynarii opiekującego się zwierzętami, informacje dotyczące żywienia zwierząt i

zastosowania dodatków do paszy, zastosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz stanu zdrowia zwierząt w gospodarstwie.

Powyższe dane mające kluczowe znaczenie dla jakości zdrowotnej żywności w żaden sposób nie są w późniejszym czasie weryfikowane poza prowadzonym szczątkowym monitoringiem pozostałości substancji szkodliwych w tkankach, a tym samym odpowiedzialność za ewentualne wprowadzenie do obrotu zwierząt w oparciu o fałszywe dane jest żadna.

Reasumując należy stwierdzić, iż przedsiębiorstwa sektora spożywczego są podmiotami prowadzonymi w celu osiągnięcia zysku, a tym samym, mając na uwadze ułomność natury ludzkiej należy podkreślić, iż włączanie ich w system zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego, jako kluczowe elementy tego systemu, mające zdolność certyfikacji żywności, jest realnym zagrożeniem dla zdrowia i życia konsumenta finalnego.